GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. I. 1. Stycznia 1816.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

W dniu stracenia Marszałka Neya, 7go Grudnia, podpisał Król Francuzki proiekt do prawa, mocą którego dla wszystkich uczestników buntu i przywłaszczenia Napoleona Bonapartego, z niektóremi wyiątkami, zupełna i całkowita amnestya daną została.

Podczas podania tego ważnego proiektu do prawa w Izbie Deputowanych, miał Minister spraw zagranicznych i Prezes Rady ministeryalney Xiążę Richelieu, następuiącą mowę:

„Mości Panowie! Wielki przykład iest dany; Sądy maią zlecenie nie tamować biegu sprawiedliwości przeciwko obwinionym artykułem i rozporządzeniem z dnia 24. Lipca; a ieżeliby niektórzy z nich mieli uyśdź sądowemu ściganiu, tedy osadzenie onychże zaoczne (*in contumaciam*) służyć będzie za przykład aż do ich ukarania.“

„Lecz po naygwałtownieyszem wstrząśnieniu, które kiedy Państwo iakie dotknęło, musiał Rząd innych ieszcze chwycić się prawideł. — Po skończonych rewolucyach są niebezpieczni ludzie, którzy na łonie poszarpaney i zagrożoney dotąd przez nich Oyczyzny, zostać się nie mogą. Publiczne bezpieczeństwo wymaga, ażeby ich dotknęła karząca sprawiedliwości ręka. — Nie chcemy wyszukiwać przykładów w biegu rewolucyi Francuzkiey; dzieie Narodów okazuią dostatecznie, że w naywolnieyszych Państwach bywały epoki, gdzie bezpieczeństwo Ludów wielkich wygnań wymagało.“

„W takim to celu rozporządzenie z dnia 24. Lipca wytknęło trzydzieści ośm osób. Rozporządzenie to zapowiedziało, że Izby wyrokować będą względem tych, którzyby do Sądu mieli bydź pociągnionymi; lecz WcPanowie sami uznaliście, że nie mogą bydź do Sądu powołanymi, a tak samo wygnanie ma mieysce.“

„Kiedy iedni twierdzili, że rozporządzenie to iest niedoskonałem, znaydowali ie drudzy surowem i dowolnem.“

„Odpowiadamy iednym i drugim, że nigdy po tylu zgubnych zamachach nie chwycono się łagodnieyszego prawidła; nie byłoby ani politycznie ani sprawiedliwie wszystkich tych karać, którzy tego wielkiego buntu uczestnikami byli. Musiano się ograniczyć w wytknięciu wielu w nim uwikłanych, a głos publiczny wskazał niejako osoby, których imiona w rozporządzeniu stoią. Są może ieszcze winnieysi; lecz kiedy sprawiedliwość publiczna na wielu winowaycach ma bydź wykonaną, ci, których trafia, muszą się zgodzić z losem swoim i tym sposobem zasłużyć sobie, ażeby go kiedyś łaska Króla złagodzić mogła.“

„Członki familii, która tyle złego Francyi wyrządziła, opuściły ziemię tego Kraiu. Nie spodziewaią się one, ażeby im kiedyś pozwolono było znowu na nią wstąpić, a prawo musi na tych, którzyby chcieli powrócić, kary wyznaczyć. Jeżeli sumienna wierność Króla dla prawa, mocą którego zniósł konfiskaty, nie pozwala mu odbierać im dóbr pod uciążliwemi warunkami (*titulo oneroso*) nabytych, wszystkie iednak uczucia połączaią się w tém, ażeby im odebrać prawa, dobra i prerogatywy, które bezpłatnie otrzymały; wola ta iest wyrażoną w proiekcie do prawa, który Wam podanym będzie.“

„Te przykłady powinny uspokoić wszystkie inne klassy Obywateli. N. Pan odezwą swoią w Cambrai wydaną, zapowiedział iuż amnestyę, którą teraz więcey ieszcze chce rozszerzyć. Prawo amnestyi, szczególniey po buntach i wielkich politycznych wzruszeniach, do Maiestatu należy. N. Pan raczył przy tak uroczystey sposobności przypuścić do nadawania tego prawa wielkie Władze kraiowe, które maią z nim udział w wykonywaniu władzy prawodawczey. Królowi zdaie się łagodność iego więcey ieszcze obeymuiącą, kiedy cały niejako Naród wzywa, aby z nim razem zwiastował przebaczenie iego. Gdyby potrzeba było inne ieszcze powody dla miłosierdzia iego wyszukiwać, powiedzielibyśmy Wam, że niedawno wydane prawa, udzielaią Rządowi potrzebną władzę do przytłumienia na przyszłość publicznego nieładu, i przyduszenia spisków w ich za-

wiązkach. Król ma się za szczęśliwego, że część władzy, przez te nowe prawa mu udzieloney, iest tylko przemiiaiącą; będzie ón iey z sprawiedliwością, lecz oraz i z surowością przeciw tym ludziom używać, których samą nawet łagodnością poprawić, ani niczém przebłagać nie można. Czuyność i surowość na tych, ktoryby się ważyli nowe rozpoczynać intrygi, tyle sprawiedliwemi będą, ile dobroć Króla nieograniczoną była."

„Dziesiąta część obłąkanego woyska, w niebezpieczeństwach pod Waterloo zginęła; niektórzy z Naczelników iego znaleźli odtąd śmierć, któraby im pożądańszą była na placu bitwy. Woysko, posłuszne woli Króla i życzeniom Francyi, rozpuszczonem zostało. Rozsypani po swoich rodzinach żołnierze, staną się znowu Obywatelami; poznaią oni wkrótce, że Króla od Oyczyzny odłączyć nie można, a ich uczucia ku pierwszemu i drugiéy staną się tem mocnieyszemi, im serdeczniey się z sobą połączą."

„Czas iuż iest, Mości Panowie, ażeby się Francuzi połączyli, i iak niedawno Król Prezesowi Waszemu powiedział, w iednomyślności swoiey, nieszczęście nasze naprawili."

„Francya ma dosyć do dźwigania; nie powiększaymyż więc iey ciężaru. Traktat udzielony WCPanóm wymaga współdziałania wszystkich sił woli i natężeń. Francya dotąd tylko przez oręż swóy straszna, zaleci się wiernością, a przez wytrwałość i odwagę wzniesie się nawet w przeciwnościach swoich."

„Wielkiemi są bezsprzecznie ciężary publiczne, i długo szukaliśmy środków, ażeby ie dźwigali sprawcy nieszczęścia naszego; lecz iakakolwiek bądź iest ich liczba, nadzwyczayne przyczynienie się do podatków, otworzyłoby bardzo mierne źródło pomocy i uczyniłoby nader trudném usunienie od siebie zarzutu dowolności i namiętności."

„Zachowanie praw ożywi na nowo zaufanie, dla przemysłu wolnieysze otworzy się pole, a zachęcony handel zwróci się do pożytecznych spekulacyi. Wszyscy Francuzi będą spokoynymi, widząc publiczne urzędy powierzone takim tylko mężom, którzy się rzetelnością, światłem, szczególniey zaś oddaniem się Królowi i Oyczyznie zalecili."

„Mości Panowie! Król kazał sobie z różnych proiektów i pożytecznych obrad Waszych zdadź sprawę. Testament Ludwika XVI. iest mu ustawicznie na myśli, a iego święte słowo, utrzymuiąc ieden z nayważnieyszych przepisów Ustawy konstytucyyney, wszystkie inne zaręcza Narodowi. Wzruszony tem wszystkiem, czego zbawienie Państwa, czego powszechne życzenie wymaga, i ożywiony nadzieią wzbudzenia powszechnego i obopólnego zaufania, zlecił nam Król udzielenie Wam proiektu do prawa, którego treść Wam przełożę."

Proiekt do prawa.

Ludwik z Bożey Łaski Król Francyi i Nawarry. Wszystkim obecnym i przyszłym Nasze pozdrowienie: Po wysłuchaniu Naszey Rady Stanu, rozkazaliśmy i rozkazuiemy, ażeby proiekt do prawa, którego treść tu następuie, podanym był w imieniu Naszém Izbie Deputowanych, przez Naszego Ministra Sekretarza Stanu w Departamencie spraw zagranicznych, Naszego Ministra Sekretarza Stanu w Departamencie sprawiedliwości i Zachowawcę pieczęci Francyi, Naszego Ministra Sekretarza Stanu spraw wewnętrznych, Naszego Ministra Sekretarza Stanu w Departamencie woyny, Naszego Ministra Sekretarza Stanu w Departamencie marynarki, i Naszego Ministra Sekretarza Stanu w Departamencie Policyi powszechnéy, którym oraz polecamy rozbiór pobudek i popieranie roztrząsania onegoż.

Art. 1. Zupełna i całkowita amnestya daie się tym wszystkim, którzy pośrednio lub bezpośrednio do buntu i przywłaszczenia Napoleona Bonapartego należeli, a to z następuiącemi wyiątkami.

Art. 2. Urządzenie z dnia 24. Lipca ma bydź do skutku doprowadzonem względem osób artykułem 1wszym tegoż urządzenia obiętych *).

Art. 3. Osoby, artykułem 2gim rzeczonego urządzenia obięte **), mają Francyę we dwóch miesiącach po ogłoszeniu niniejszego prawa opuścić. Pod karą deportacyi nie mogą inaczéy, iak tylko za szczególnem upoważnieniem Króla nazad powrócić.

Art. 4. Wszyscy członkowie lub krewni familii Bonapartego, alboli też ich następ-

---

*) Imiona tych są osób następuiące: obadwa bracia Lallemand, Drouet d'Erlon, Lefebvre-Desnouettes, Ameith, Brayer, Gilly, Mouton-Duvernet, Grouchy, Clausel, Laborde, Debelle, Bertrand, Drouot, Cambrone, Lavalette, Rovigo (Ney i Labedoyere stali na czele tey listy.)

**) Następuiące są imiona tych osób: Soult, Alix, Excelmans, Bassano, Marbot, Felix Lapelletier, Boulay (de la Meurthe) Mehée, Fressinet, Thibaudeau, Carnot, Vandamme, Lamarque (Jenerał), Lobau, Harel, Piré, Barrére, Arnault, Pommereuil, Regnauld (de St. Jean d'Angely), Arrighi, Dejean (syn), Garrau, Real, Bouvier-Dumolard, Merlin (de Douay), Durbach, Dirat, Defermont, Bory-St. Vincent, Felix Desportes, Garnier de Saintes, Mellinet, Hullin, Cluys, Courtin, Forbin-Janson (naystarszy syn), Le Lorgne Dideville.

ey aż do linii stryiów i synowców, są nazawsze z Królestwa wygnani, i powinni takowe w przeciągu iednego miesiąca, pod karą artykułem 91wszym prawa karzącego zastrzeżoną (pod karą śmierci), opuścić. Nie mogą w niem żadnego prawa obywatelskiego używać i żadnych dóbr, prerogatyw, dochodów i pensyi, które im bezpłatnie udzielonemi były, posiadać; powinni oraz w przeciągu sześciu miesięcy wszystkie dobra wszelkiego rodzaiu, które pod uciążliwemi warunkami (*titulo oneroso*) posiadaią, sprzedać.

Art. 5. Ninieysza amnestya nie rozciąga się do wszystkich tych osób, przeciw którym sądowe postępowanie iuż rozpoczęte, lub na któreby, przed ogłoszeniem tego prawa, wyrok iuż zapadł; postępowanie prawne ma bydź daley prowadzone, a wyrok stosownie do praw wykonanym.

Art. 6. Nie są obiętemi ninieyszą amnestyą zbrodnie i przestępstwa przeciwko osobom prywatnym, w iakimkolwiek bądź czasie popełnione; takowi winowayey mogą bydź podług prawa ścigani.

Działo się w Paryżu w Zamku Tuilleryyskim, dnia 7. Grudnia roku zbawienia 1815, a panowania naszego dwudziestego pierwszego.

(Podpis) Ludwik.

przez Króla:

(Podpis) Richelieu.

Po przeczytaniu tego proiektu do prawa, przydał ieszcze Xiążę Richelieu: „Mości Panowie! Prawidło, które się tu Wam podaie, nie iest nowém w naszych dzieiach. Henryk IV. którego pamięć tak radzi przywołuiemy, wydał był w roku 1591ym podobne prawo amnestyi, a Francya uratowaną została!....“

Zaledwie co Minister wyrzekł te słowa, kiedy wszędzie, tak w sali iak i po trybunach, mimowolny dał się słyszeć odgłos: „Niech żyie Król!“

Królestwo Polskie.

Gazeta Warszawska z dnia 26. Grudnia zawiera co następuie:

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

ALEXANDER I.

z *Bożey* [illegible] *Wszech Rossyy,*

Król Polski &c. &c. &c.

Zapatrzywszy się na Artykuły 44 i 160 Ustawy Konstytucyyney Naszego Królestwa Polskiego, zważaiąc, iż pożytecznem byłoby rozciągnąć oznaki naszego ukontentowania do większey liczby Urzędników i Obywateli celuiących gorliwością w służbie kraiowey i przywiązaniem ku Naszey Osobie, i przez ustopniowanie tychże oznak wzbudzić szlachetne ubieganie się;

postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł: 1. Order Polski Swiętego Stanisława dzielić się będzie na cztery klassy.

Art: 2. Ozdoba pierwszey klassy pozostanie, iak iest teraz noszoną przez Kawalerów rzeczonego Orderu.

Art: 3. Ozdoba drugiey klassy noszoną będzie na szyi, z ustanowioną dla pierwszey klassy gwiazdą.

Art: 4. Ozdoba trzeciey klassy będzie podobnie noszoną na szyi, lecz bez gwiazdy.

Art: 5. Ozdoba czwartey klassy będzie noszoną w dziórce guzika od sukni.

Art: 6. Dla udzielonych przez Nas ozdób zachowuie się wstęga czerwona morowa, z podwóynym brzegiem białym, iak iest przepisano Dekretem Króla Jmci Saskiego z dnia 16. Lutego 1809.

Art: 7. Nikt odtąd nie będzie zaszczycony orderem wyższey klassy, ieżeli orderu niższey poprzedniczo nie uzyskał.

Art: 8. Wreszcie, zachowuiemy sobie uchwalenie Statutów rzeczonego orderu, i wydanie rozkazów ku onych ogłoszeniu.

Dań w *Warszawie* dnia 1go Grudnia 1815.

Podpisano: *Alexander.*

przez Cesarza i Króla:
Minister Sekretarz Stanu,
Ignacy *Sobolewski.*

Zgodno z oryginałem:
Minister Sekretarz Stanu
Ignacy *Sobolewski.*

(Według umieszczoney w Gazecie Warszawskiey imienney listy Kawalerów tego orderu, iest ich 11 w klassie 1wszey, 11 w 2giey, 40 w 3ciey, a 65 w klassie 4tey. Oprócz Polaków, otrzymało także ten order kilkunastu Urzędników i Officerów Rossyyskich.

Nayiaśnieyszy Cesarz i Król. (*donosi daley Gazeta* Warszawska) raczył Dekretami swemi w *Warszawie* dnia 1. Grudnia roku bieżącego wydanemi mianować

Woiewodami: 1. JO. Xięcia Adama *Czartoryskiego* Członka Rządu tymczasowego Królestwa Polskiego. 2. JW. Tomasza *Wawrzeckiego*, również Członka Rządu tymczasowego. 3. JWW. Józefa *Zaiączka* Jener: piechoty Wóysk Polskich. 4. Jana Henryka *Dąbrowskiego* Jenerała iazdy Wóysk Polskich. 5. Józefa *Wielhorskiego* Jenerała Dywizyi tychże Woysk. Jako Członka Rady Stanu szczególnie wezwanego JO. Xięcia Adama *Czartoryskiego* Woiewodę.

Ministrami: 1. JWW. Stanisława Hrabię *Potockiego*, Ministrem Prezyduiącym w Kommissyi Obrządków religiynych i Oświecenia publicznego. 2. Tomasza *Wawrzeckiego*, Ministrem Prezyduiącym w Kommissyi Sprawiedliwości. 3. Tadeusza *Mostowskiego*, Ministrem Prezyduiącym w Kommissyi Spraw wewnętrznych. 4. Józefa *Wielhorskiego* Woiewodę, Ministrem Prezyduiącym w Kom: woyny. 5. Ignacego *Sobolewskiego*, Ministrem Sekretarzem Stanu.

Urzędnikami Dworu: 1. JWW. Alexandra Hr: *Potockiego*, wielkim Koniuszym. 2. Alexandra *Batowskiego*, wielkim Łowczym. 3. Adama *Brońca* Marszałkiem Dworu.

Szambellanami: 1. WW. *Stadnickiego*. 2. *Zaboklickiego*. 3. Józefa *Krasińskiego*. 4. *Badeniego*. 5. *Żabiełłę*.

Kameriunkrami: 1. WW. Józefa *Ledóchowskiego*. 2. Adama *Matuszewica*. 3. Józefa *Tymowskiego*. 4. Sodora *Darowskiego*. 5. Antoniego Xięcia *Jabłonowskiego*.

Oprócz tego zawiera ieszcze Gazeta Warszawska z dnia 26. Grudnia następuiący artykuł z Warszawy:

Dzień onegdayszy, rocznica Urodzin N. Cesarza i Króla, uświetniony tu został uroczystością ogłoszenia wiekopomnego dzieła mądrości i łaski ukochanego Monarchy naszego, to iest: *Ustawy konstytucyyney Królestwa Polskiego i odebrania przysięgi od Namiestnika.*

Po złożonych przez Władze kraiowe powinszowaniach J. Cesarzew: Mości W. Xciu *Konstantemu* i po odbytem nabożeństwie w Kaplicy obrządku Greckiego, Senat, złożony z dawnych i nowych swych członków, zgromadził się w sali Senatorskiey w Zamku około godziny 11tey przed południem.

Wszystkie Władze i arbitrowie zaięli mieysca w porządku przepisanym. Loże i galerye po bokach i na przeciw Tronu pełne były Dam.

JW. Prezes Senatu Hrabia *Ostrowski* uwiadomiony o przybyciu Rządu tymczasowego, wezwał na przyięcie onego JWW. *Bielińskiego* Woiewodę i *Czarneckiego* Kasztelana, którzy też wprowadzili do sali Rząd tymczasowy, otoczony Ministrami, Radcami Stanu, Referendarzami i innymi Urzędnikami.

Przybywszy Rząd tymczasowy, zaiął mieysce u stopni Tronu, przy którym zebrane były osoby oboyga narodów należące do Dworu, tudzież nowo nominowani przez N. Pana Urzędnicy Dworu Królewskiego, Szambelani i Kamerjunkrowie.

Prezes Rządu tymczasowego wezwał JW. Referendarza, głównego Sekretarza Rządu, *Szaniawskiego*, do przeczytania Wyroku Królewskiego upoważniaiącego Rząd do ogłoszenia Ustawy konstytucyyney i złożenia iey w Senacie, poczém JO. Xiążę Adam *Czartoryski* Wice-Prezes Rządu tymczasowego zabrał głos. (*Odkładamy go do przyszłego Nru*)

Po tym głosie, JW. Minister Sekretarz Stanu *Sobolewski* przystąpił do czytania *Ustawy Konstytucyyney*, a gdy przeczytał artykuł iey 108, stanowiący: iż Xiążęta krwi Cesarsko-Królewskiey są Członkami Senatu, wszyscy Senatorowie powstawszy skłonili się obecnemu Jego Cesarzewicowskiey Mości W. Xiążeciu *Konstantemu*, który zasiadł zaraz krzesło w Senacie po prawey stronie Tronu przed Biskupami, poczém JW. Minister skończył czytanie Ustawy Konstytucyyney, a JW. Prezes Senatu zbliżył się do Tronu dla odebrania teyże Ustawy od Rządu tymczasowego, i wróciwszy na swe mieysce z pamięci przemówił. (*To przemówienie i mowę iego przez Sekretarza Senatu czytaną, do przyszłego Nru odkładamy.*)

JW. Główny Sekretarz Rządu tymczasowego przeczytał potém nominacyą przez N. Pana na Namiestnika JW. Woiewodę, Jenerała piechoty *Zaiączka*, tudzież upoważnienie przez N. Pana Rządu tymczasowego do odebrania przysięgi od niego. Stosownie do tego wysłani od Rządu JWW. Minister Skarbu i Minister Sekretarz Stanu, zaprosili JW. Namiestnika, ażeby się zbliżył do podnóżka Tronu; co gdy nastąpiło, wykonaną została przez niego, przepisana w art: 70. Ustawy Konstytucyyney przysięga, czytana mu przez JW. Ministra Sekretarza Stanu. Zaiąwszy potém JW. Namiestnik swe mieysce przy tronie, miał mowę (*którą do przyszłego Nru odkładamy*).

Po tey mowie, JW. Prezes Senatu wezwał całe Zgromadzenie do złożenia Wszechmocnemu Bogu winnych dziękczynień. Udali się natychmiast wszyscy do Katedry *S. Jana*, gdzie JW. *Skarzewski* Biskup Lubelski zaintonował *Te Deum*.

Z Cesarsko-Rossyyskich Jenerałów byli na tey uroczystości JWW. Hrabia Hetman *Płatow*, Jenerał artyllcryi *Müller-Zakomelski*, Jenerał Porucznik *Alsufieff* &c. &c.

JW. *Novosilzoff* Członek Rządu tymczasowego dał w dniu tymże, z powodu Urodzin N. Cesarza i Króla, wielki obiad, na którym zdrowie N. Pana i N. Familii Jego spełniano.

JW. Namiestnik rozpocznie iutro (d. 25. Grudnia) swe urzędowanie.

(*Ustawę konstytucyyną* Królestwa Polskiego *w przyszłych Nrach Gazety naszey umieściemy.*)